

ΟΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΔΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ενας λαζαρέτος από
την πλευρά της φιλοδογίας.

Κάθε λαζαρέτος από την πλευρά της φιλοδογίας.

ΒΙΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΔΗ 30 ΤΟΥ ΝΟΕΒΡΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΔΡΙΟ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 320

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Οι πολιτικούς των θεών.
Γ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ. Λόγος για την εθνογενειανοστία.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ. Νομισματική πολιτική.

Γ. Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑ ΙΩΑΝΝΗΣ. Εγκαίρη και τας Εγκαίρεις (συνέχεια).

Γ. ΑΒΑΖΟΣ. Στὸν Κάβο (πάλιος).
Κ. Λάζαρος "Εξω κάστρο". Η Τέχνη και η Επίτημη.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Βάση-Δάκης.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο, ΤΙ ΘΕΔΕΤΟ—ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΛΟΓΟΙ ΚΙ' ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Ο ΦΑΦΑΛΤΑΣ

Τὸ παραμῆδι ποῦ εἶπε τὸ μικρὸ τ' ἀγόρι στὴ μικρούλα φίλη του ἡταν ἔτα ἀπὸ τὰ παραμόδια τὰ συνενδιομένα. "Ομος γιὰ τὰ παιδάκια φάντασε παράξενο, μηδέποτε πόδους καὶ τρομάρεις, καθὼς φαντάζοντας τὰ παραμόδια στὰ παιδά.

"Ο μικρός, διχτύ χρονῶν παλημαράνι ξεπεταγκό, είχε ἀκούση τὸ παραμῆδι ἀτ' τὴ γριὰ παραμυθοῦ γιαγιά του μαζὶ μ' ἄλλα πολλά. Κ' ἡ παραμυθοῦ τὸν ἀφῆσε χρόνους, καὶ τὸν ἀφῆσε τῶν παραμυθῶν τῆς τὴν πληροφοριά. Ποδητὴ καὶ πολυτίμητη στὸ μικρόγονον τῆς τὴ φαντασία.

Καὶ τώρα γέρεις αὐτὸς ἀκούατη ῥὰ δεῖξῃ τὴ σοφία του. Ήδρεις καὶ δαμαστή. Κ' ἡταν ἡ γειτονοπόλια ἡ συνομήλικη, τῶν παιγνιδιῶν τους ἡ μπιστεμένη συντροφιά.

Γονατιστή, χωρὶς πνοή τὸν ἀκροάστηκε ἡ μικρή. Κι' αὐτὸς περήφανος, ἀντριεμένος, εἶπε τὸ παραμῆδι τὸν σὰ νᾶλεγε ιστορία ἀληθινή. Τέλος, κ' ἐκείνη ποῦ τὸ πρωτάκουγε, καὶ τοῦτος ποῦ μ' ἐπισημῆι φωνῇ τὸ ξεφωνοῦσε, μείνανε σιωπηλοὶ καὶ κιταζόντανε μὲ μάτια ποῦ μεγάλωσαν κ' εἶχαν ἀλλάξη, μ' ἔναν τρόπο, τὴν θωριά τους. Αἰχμούνταν καὶ τὰ παιγνίδια κι' δλα τους.

"Ἄξαφρα δ' μικρός εσκυψε καὶ πῆρε τὸ σπαθάκι τὸν τὸ φεύγικο, ποῦ τοῦτο παρατήση πρὸν ἀπὸ τὸ παραμῆδι παῖζοντας. Ἀμίλητος, τὸ ζωστηκε μ' δρμή. "Ἐπειτα φέρεσε τὴν περικεφαλαῖα τὴν ἀστραφτερὴ ἀπὸ τ' ἀσημόχαρτά της. Άκινα δὲ μιλοῦσε, κι' ἔδειχνε σκοπὸ μεγάλο στὴν ἀπόφασή του.

— Τὶ τὰ κάμης; δειπνομένη τοὺς φάγησε ἡ μικρούλα.

— Θὰ φύγω... θὰ φύγω πολὺ μακρινά!

— Ναι, ἀλλὰ θὰ βρήσεις δούμο σου ἐταφαρό ποτάμι...

— Θὰ τὸ σκίσω μὲ τὸ σταθμὸν καὶ θὰ τὸ περάσω!

— Θὰ βρῆς ἐνα μεγάλο πάσος ἔπειτα, μεγάλο!

— Θὰ κόψω ὅλα τὰ δέντρα καὶ τὸ ἀγράδιο του καὶ θὰ περάσω!

— Θὰ βρῆς ἐνα βουνό θεώρατο...

— Θὰ τὸ τρυπήσω... μὲ μιὰ χτυπιὰ θὰ κάμω δούμο καὶ θὰ βρῶ!

— "Ἐπειτα, ποῦ θὰ φτάσῃς;

— Στὸ παλάτι τοῦ Δράκοντος τοῦ βασιλιά μὲ τὰ χρονᾶ καὶ τὰ διαμάντια...

— "Η μικρή τώρα θαμτώθηκε. Μὲ μάτια ποῦ σπιδοβολοῦσαν μέτων τὸ φίλο της. Τὸν εἶδε σὰ θεό μπροστά της. Λόρεμάστηκε ἀπὸ τὸ λαμπό του, κιλλήσεις τὸ πρόσωπό της στὸ δικό του, κι' εἶπε:

— "Οχι! θάρρων κ' ἔγω μαζί σου! Μὴ μ' ἀφήσεις μωμάρη! Πᾶρε με κ' ἔμένα συντροφιά σου! Θέλω κ' ἔγω νὰ θῶ τὸ παλάτι τοῦ Δράκοντος τοῦ βασιλιά!

— "Ο φίλος γένοισε καὶ τὴν εἶδε προστατευτικά.

— Καλά, εἶπε, θὰ σὲ πάρω. "Ἔτα κ' ἔστι μαζί μου.

— Τὶ θὰ κάμουμε ἔπειτα, ἀμα φτάσουμε;

— Θὰ μποῦμε καὶ θὰ σκοτώσουμε τὸ Δράκοντος τοῦ βασιλιά.

— "Ἐπειτα;

— Θὰ λευτερώσουμε τὴν Πεντάμορφη, ποῦ τὴν ἔχει σκλαβωμένη.

— Καὶ τί θὰ κάμουμε, ἀμα τὴ λευτερώσουμε;

— Θὰ τὴν πάρω γάλα γυναικα μου, τελείωσε δ μικρός.

— Κ' ἐβλεπε περήφανος τὴ φίλη του.

— "Οχι, δὲ δέλων νὰ τὴ λευτερώσουμε!

Θὰ τὴν ἀφήσουμε καὶ σκλαβωμένη!

— "Ἐκλαγεις ἡ μικρούλα καὶ θύμωνε μαζί.

— Ο σύντροφός της τὰ είχε χάση. Δὲν ηξερει πῶς νὰ τὴν παρηγορήσῃ.

— Καλά, καλά, μήν κλαῖς. Σὲ γέλασα. Δὲ θὰ τὴ λευτερώσουμε. Θὰ τὴν ἀφήσουμε καὶ σκλαβωμένη.

— Ναι, εἶπ' ἐκείνη. Κι' ἀφίνε τὸ δάκρυντο της νὰ λάμπουν.

— Επειτα εἶπε πάλι, ἀφοῦ ἔειδάρρεψε:

— Δοιπού, ἀφοῦ δὲ θὰ τὴ λευτερώσουμε, γιατὶ νὰ σκοτώσουμε τὸ βασιλιά...

— Ναι, ἀλήθεια, νὲ θὰ τοὺς σκοτώσουμε.

— Καὶ δὲ θὰ περισσανε τὸ βουνό καὶ τὸ ποτάμι...

— "Οχι.

— Καὶ θὰ μείνουμε διὸ μαζὶ κ' οἱ δυνάμεις...

— Ναι!

— Η μικρούλα χτύπησε τὰ χέρια καὶ ξεφύγησε. Καὶ χύθηκε καὶ τοῦ πῆγε τὸ σταθμὸ τοῦ φίλου της χωρίς ἀπίσταση.

— Ο μικρός διαφίλατής είχε παραδόση μαζὶ μὲ τ' ἀρματα καὶ τὰ όπειρα του.

ΠΙΑΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΑ ΠΑΡΑΞΕΝΑ

Είμαι παλαιός αναγνώστης του «Νουσών». Καὶ τὸν καμαρώνω, διότι δὲν ζήνει κανένας ἀπὸ τὰ θνητά καὶ κοινωνικά ζητήματα, γιατὶ νὰ τὸ ξετάσῃ ἀπὸ τὴν ὄρθη δύνη του, χωρὶς νὰ μᾶς πῆ τοκευτα τὴν ἀμφιρόληπτη γνώμη του. Περιένω λοιπὸν νάκονων τὶ ίδια ἔχει γιὰ τὸ περίφημο νομισματικό ζητήμα, ποὺ ἔχει καταντήσει Καλλικάντζαρος στὸν τόπο μας καθε Σταυρού φουντώνει, καὶ ζεθυμάσινει κατὰ τὰ Φωτα. «Τοῦ Σταυροῦ καὶ δέσε, τοῦ Σταυροῦ καὶ λύσε»—ἔλεγαν οἱ παλαιοί ναυτικοί μας, διαν έδοσεν μὲ τὰ ιστιοφόρα. Τώρα, ποὺ δουλεύουν μὲ τὸν ἀτμό, καὶ δὲν ἔχουν πολλὴν άναγκη νὰ δένουν τὸν χειρόνυμο. μποροῦμε νὰ τοὺς πάρουμες τὴν παροιμία τους καὶ νὰν τὴ μεταχέρεουμε στὴ δημοσιογραφία. «Τοῦ Σταυροῦ δρχισε... νομισματικά ἀρθρα, γιατὶ τίτε μὲ τὴν κίνηση τῶν ἔσοδῶν ἀδειάζουν ἀπὸ διαχέσματα τὰ ταμεῖα τῶν Τραπεζῶν—εκαὶ τοῦ Σταυροῦ πάφε ταῦ, γιατὶ κατὰ τὸ Γεννάρη λύνονται τὰ κομποδεματα τῶν ἐπαρχιατῶν καὶ τὸ χρῆμα ξανχυρίζει στὴν πρωτεύουσα. Καθε τέτοια ἐποχή, δλοι, σοφοὶ καὶ ζεσφοὶ, παλαιοὶ καὶ νέοι, διοι κανουν τὸν οίκονομολόγο, ἔχουν πέσαση ἰδῶ, καὶ λίνε τὸ μακρύ τους καὶ τὸ κοντό τους. Δὲ μποροῦτε ταχα κανεῖς ἀπὸ τοὺς φίλους μας, ποὺ ἔχουν, μὲ τὰ καινούργια φωτα τῆς έπιστήμης, μελετήσεις τὰ οίκονομολογικά, νὰ μᾶς φωτίσῃς κ' κύτο τὸ περίφημο νομισματικό μας ζητήμα;

Είμαστε κ' ἔγω κάπως ποκαπικός οίκονομολόγος. Κ' ἔχω τὴν ἀστεία συνίθεια νὰ διαδιχῶ δχ: μονάχα οίκονομολογικά ἀρθρα, ἀλλά καὶ κατειληφθεῖσα ποὺ δημοσιεύουν ταχτικώτατα οἱ ἐφημερίδες, δὲν καὶ μετρητήριοι εἶναι οἱ πελάτες τους ποὺ τὰ διαβάζουν. Τὰ νούμερα αὐτὰ εἶναι αἱ επινοπτικαὶ καταστάσεις καὶ οἱ ισολογισμοὶ τῶν Τραπεζῶν. Γιὰ νὰ

καταλαβαίνω αύτά τὰ νούμερα, θὰ πῆ πώς κάτι νοιώθω ἀπὸ τραπεζικά, καὶ ἐπειδὴ ἔχουνε πολλὴ σχέση μ' ἑκεῖνα, ἀπὸ νομισματικά. Δὲν περιορίζομαι δμῶς στὰ δικά μας, κυπτάζω καὶ τὰ ξένα. Κ' ἐτοι μορφώνω μιὰ τραπεζικὴ χριτική—γιὰ τὸν ἄστο μου. "Ενα εἶδος συγκριτικῆς χριτικῆς—δπως θέλεγε ὁ ποιητής Παλαμᾶς.

Οἱ κύκλοι ἔμως τῆς τραπεζικῆς χριτικῆς μου πῆγαν νὰ θολωθοῦν, τώρα τελευταῖα, μὲ τὰ ὑπέρσοφα νομισματικὰ ἀρθρογραφήματα. "Η στένη νομισματικὴ κυκλοφορία μιὰς ἔγεινε ἀφορμὴ νάνοιχτούνε οἱ οἰκονομολόγοι μας στὰ βαθιὰ νεφέλη, καὶ ἄλλος νὰ γυρεύῃ δάνειο, ἀπὸ 80 τάσα ἑκατομμύρια, «πρὸς χριστὸν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τοῦ χαρτονομίσματος». ἄλλος νὰ μᾶς πῆ δτι, τώρα ποὺ ἔκόν τεφαν δραχμὴ καὶ φράγκο νὰ δρουν ἵσα ἵσα, ἐπρεπε ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα νὰ τὸ κατεβάσῃ μέχρι τοῦ ἀρτίου καὶ νὰ τὸ κρατήσῃ ἕκεῖ· τρίτος δτι φταίει ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ποὺ δὲν κυκλοφορεῖ ἀρκετὸ χρῆμα, γιατὶ ἔχει σκλαβωμένα καντά 60 ἑκατομμύρια σὲ δμολογίες Ἐθνικῶν Δανειῶν, ἐνῷ ἐπρεπε νὰ τὰ κάρη λιανὰ καὶ νὰ δανειῇ στὸ ἱμπόριο· τέταρτος δτι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δὲν εἶναι σωστὸ νὰ κάιῃ «δάνεια ἐπὶ ὑπόθηκῃ αἰτημάτων» καὶ νὰ σκλαβῶνη ἔτσι ἄλλα 72 ἑκατομμύρια, μὲ τὰ δποῖα θὰ μποροῦσε νὰ κάνῃ πρεξιοφλότεις· πέμπτος· δτι δὲν ὑπάρχει χαρτονόμισμα στὴν ἀγορά, γιατὶ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δὲν κόβει ἄλλος δτι δὲν ὑπάρχει χρυσός, γιατὶ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τὸν ἀγροκόπειον (γιὰ νὰ πληρώνῃ τὰ τοκουμένια τῶν ἔξωτερικῶν Δανειῶν τοῦ Κράτους), καὶ ἄλλος δτι πρέπει νὰ γείνῃ ἄλλη μιὰ Τράπεζα, Κτηματικὴ αὐτή, καὶ νὰ μείνῃ ἡ Ἐθνικὴ ἑκδοτικὴ μονάχα. δηλαδὴ νὰ κόβῃ χαρτονόμισμα, ἄλλα νὰ μὴν τὸ δανείχῃ. Αὐτὸς μάλιστα εἴταιε κάπως ἡ ἴδεα τοῦ Γαλλουοἰκονομολόγου Μπωρεγκάρ, που θέλησε κι' αὐτὸς νὰ πῆ τὸ γιατροσόφι του.

Τέλος πάντων, ἐνῷ τὸ θέμα ποὺ συζητούσαν δῆλοι εἴταιε ἐν ἔχομες ἡ ἕχει ἀρκετὴ γιὰ τὸν τόπο μας νομισματικὴ κυκλοφορία καὶ δῆλοι συμφωνούσαν πώς δὲν ἔχουμε ἀρκετή, γιὰ τὸν ἥνα ἡ γιὰ τὸν ἄλλο λόγο—βρέθηκε τρόπος νὰ ρίξουν σὲ περισσότερο· τὰ βέλη τους στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα καὶ νὰ πελαγώσουν τὴν οικήτην, ἀφήνοντας νὰ ἐννοιθῇ δτι ἡ Τράπεζα δὲν πολιτεύεται δπεις ἐπρεπε στὰ νομισματικὰ καὶ δτι, ἀντὶ τὸν ἄστη ήθελε, θὰ εἴταιε λυμένο καὶ αὐτὸς τὸ ζήτημα.

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΣ

ΣΤΟΝ ΚΑΒΟ^{*}

— Κοίταξε κεῖ, κύρι Γιάγκο! τώρα βγαίνει τὸ βαρύκι ἀπ' τὸ λιμάνι. "Οπως πάνε, σὲ τρεῖς ώρες θὰ φτάσουνε!

— "Ἄσ' τους νὰ κουρεύωνται! Παρχένει πρόμα, νὰ θίνε δῆλοι τους νὰ μοῦ κάνουνε τὸ μπαμπά, τοῦτο θὰ κάνης κι ὅχι κείνο!

— Γιὰ τὸ καλό σ' μιλάνε, κύρι Γιάγκο μ'...

— Είμαι γὼ σὲ θέση νὰ ξέρω τὸ καλό μου!

— Νὰ κατεβούμε τώρα, μήν ἀργήσουμε!

— Γιὰ στάσου! Για ἔλεγα, βρέ Μαριώ, πώς θὰ φινόταν τὸ Λουτράκι, μὴ βλέπω πὼς θὰ περάσουμε κι ἄλλη ράχη.

— Τι! λέσ, κύρι Γιάγκο μ'! "Έχουμε κι αὐτήνα κι ἄλλη μιά!

— Πῶ πῶ! δυστυχία μας! Δὲ μοῦ τολεγες, χριστιανή!

^{*}) Η ἀρχή του σίδηο ἀριθ. 308.

Δὲ βλέπω γιὰ ποιὸ λόγο ἡ τόση καταφορά. "Ἄν ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα στὰ νομισματικά, δπως καὶ σὲ κάθε ἄλλον κλάδο τῶν ἐργασιῶν της, ἔχει διαπράξει καὶ καμμιὰ παρανομία ἡ καταστρατήγηση τοῦ κατηστατικοῦ της καὶ τῶν σχετικῶν Νόμων καὶ Διαταγμάτων, ὑπάρχουν βασιλικοὶ πίπτροποι: διὰ νὰ ἐφορεύουν, ὑπάρχουν ἐπὶ τέλους οἱ μέτοχοι της νὰ ποῦνε στὸ Διοικητή καὶ τὸ Γενικό της Συμβούλιο: «Κύριοι, δὲ διαχειρίζεστε μὲ τιμιότητα καὶ εὔσυνειδησία τὰ χρήματά μας», φέρτε τοὺς λογαριασμούς καὶ κοπιάστε καὶ στὸν Εἰσαγγελία νὰ δώσετε λόγο γι' αὐτὴ καὶ γι' αὐτὴ τὴν παρανομία που ἔχετε καμμένη. Τυπάρχει καὶ παραπάνω ἀπ' δῆλους τὸ Κράτος γιὰ νὰ ἐπέμβῃ καὶ νὰ τῆς ἀφαιρέσῃ τὰ προνόμια, δὲν ἡ Τράπεζα κάνῃ κακή χρησιμοποίηση αὐτῶν τῶν Φροντιστρών.

Γιατὶ πρέπει, πρῶτη ἀπ' δῆλα, νὰ μήν ἔχουμε δτι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ποὺ δὲν κυκλοφορεῖ ἀρκετὸ χρῆμα, γιατὶ ἔχει σκλαβωμένα καντά 60 ἑκατομμύρια σὲ δμολογίες Ἐθνικῶν Δανειῶν, ἐνῷ ἐπρεπε νὰ τὰ κάρη λιανὰ καὶ νὰ δανειῇ στὸ ἱμπόριο· τέταρτος δτι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δὲν εἶναι σωστὸ νὰ κάιῃ «δάνεια ἐπὶ ὑπόθηκῃ αἰτημάτων» τὰ σκλαβῶνη ἔτσι ἄλλα 72 ἑκατομμύρια, μὲ τὰ δποῖα ποιεῖσθαι περισσότερα κέρδη. Πάντα, ἐννοεῖται, νόμιμα κέρδη. Τράπεζα λοιπὸν ποὺ μοιράζει τὸ χρόνο 20 τοῦ ἑκατὸν κέρδη στὸ μετοχικό της κεφάλαιο, ζεπεριώντας κι' αὐτὴ τὴν Τράπεζα τῆς Γαλλίας ποὺ μεῖς φτάνει στὰ 18, θὰ πῆ πώς φροντίζει καὶ παραφροντίζει μάλιστα γιὰ τὰ συμφέροντα τῶν μετόχων της καὶ ἀπὸ ποὺ βγαίνουν αὐτὰ τὰ κέρδη, τὸ δείχνουν εἰς ἀναλυτικότατος ἀπελεγμούς της ποὺ δημοσιεύουνται καθε χρόνο. Φυσικά οἱ μέτοχοι της εἶναι κατευχαστημένοι μὲ αὐτὰ τὰ ἀποτελέσματα, καὶ θὰ είναι ἄκομα περισσότερο αὐτριο, ἀν τὸ μέρισμά τους γείνη παχύτερο.

"Άλλο τὸ ζήτημα τώρα, ἀν ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, ἐνῷ φροντίζει γιὰ τὰ συμφέροντα τῶν μετόχων της, φροντίζει καὶ γιὰ τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους, δείχνοντας μάλιστα ἀξιέπαινη πρωτοβουλία σὲ μερικές της ἐνέργειες, δηλαδὴ εἴταιε ἀνακαταψένει καὶ δημόσια συμφέροντα. Κι' ἀκόμα παραπάνω εἶναι ἄλλο τὸ ζήτημα, ἀν ἡ πολιτεύη τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζης εἴταιε πραγματικῶς ἐθνική καὶ ὅχι ἀπ' τῶν κερδοσκοπική. Σκοπὸς καθε ἰδιωτικῆς ἐργασίας εἶναι, κακῶς ξέρουμε, πάντα τὸ κέρδος. Δὲν πιστεύω θμῶς νὰ ἐπήγαινε γιὰ κέρδος ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, δταν

ἔσωζε τὴ Διώρυγα τῆς Κορύνθου ἀπὸ τὴν ξενικὴ κυριότητα καὶ βάσταν ἐσχεδίαζε καὶ κατέθρωνε νὰ ξετελιώσῃ τὸ νομισματικὸ συνδυασμὸ ποὺ θὰ μᾶς φέρῃ ἀστρέμενα διφραγκά καὶ μονόφραγκα καὶ θὰ μᾶς γλυτώσῃ ἀπὸ τοὺς χαρτένιους λιμνοκοντόρους; — γιὰ νάναφέρω μόνο διὸ ἀπὸ τὰ τελευταῖα της, πραγματικῶς ἴσινικά, τραπεζικὰ τὰς κατορθωμάτων.

"Άλλ' οὗτε πάλι συμφωνῶ μὲ τὸν ζημαθό κύριο, ποὺ νομίζει δτι ἡ Ἀναγκαστικὴ Κυκλοφορία εἴταιε εἰδειγόν τραῦμα κατὰ τῆς Ἐθνικῆς. Δὲν πῆρε τὸ Κράτος ἀπὸ τὰ ταμεῖα της τὸ χρυσό μὲ τὸ δάνειο τῆς Ἀναγκαστικῆς τὸ πῆρε ἀπὸ τὴν τσέπη ἐμεγά, ἰσένα, ταλλουνοῦ, δῆλου τοῦ κοσμητικοῦ της Τράπεζας. Εἴταιε εἴταιε ἀπλός μεστής ἔχει κερδίσει μάλιστα καὶ κερδίζει ἄκομα ὅχι δίλιγα ἀπὸ κείνη, τὴ μεστεία της: καθαρὸ μισὸ περίπου ἑκατομμύριο τὸ χρόνο ἔχει εἰσφέλεια ἀπὸ τὴν Ἀναγκαστική. Έχει μάλιστα, ἐκτὸς τούτου, ἔχαγορασμένο (ἀπὸ τὸ 1892 ἔως τὸ 1917) καὶ τὸ μερίδιο ποὺ θέτειρε τὸ Κράτος ἀπὸ τὴν κυκλοφορία τῶν τραπεζογραμμάτων της. Καὶ, νὰ μήν τὸ διχονούμενο, τὸ Κράτος ἀπὸ τὰ καθαρὰ κέρδη της παίρνει ἀσημαντο μερίδιο· ἢ, μάλλον, δὲν παίρνει μερίδιο, ἄλλα ἡ αμικρὸ φέρο 3 σ.ο., τὸ χαρτόσημο καὶ τὸ φέρο ἐπιτηδεύματος..

"Ἐδῶ χρειάζεται μιὰ συγκριτικὴ ἔξηγηση μὲ νόμιμρα. "Έχω μερικὰ πρόχειρα. Στὸ 1907, ἡ Ἐθνικὴ μας Τράπεζα ἔδωσε στοὺς μετόχους της καθαρὰ μερίδια δρ. 3,900,000, καὶ τὸ Κράτος ἀπὸ τὸν κέρδη της πρόχειρας καὶ δῆλο 151,500 μονάχα. Στὸ 1905, ἡ Τράπεζα τῆς Ρουμανίας ἔδωσε στοὺς μετόχους της φρ. 3,093,000 καὶ τὸ Κράτος μερίδιο 659,000· αἱ σάρους 469,000 δῆλο 1,128,000. Τὸν ίδιο χρόνο, ἡ Τράπεζα τῆς Ισπανίας ἔδωσε στοὺς μετόχους της 31,500,000 πεστέρες καὶ στὸ Κράτος 8,352,000· ἡ Τράπεζα τῆς Πορτογαλίας στοὺς μετόχους της 1,282,000 κάπιας καὶ στὸ Κράτος 552,000· ἡ Τράπεζα τῆς Νορβηγίας στοὺς μετόχους 1,240,000 καρδινας καὶ στὸ Κράτος 310,000· ἡ Ολλανδικὴ Τράπεζα στοὺς μετόχους 1,601,000 φιλορία καὶ στὸ Κράτος 1,923,000· ἡ Ἐθνικὴ τοῦ Βελγίου στοὺς μετόχους 7,700,000 φραγκα καὶ στὸ Κράτος 6,611,000· ἡ Τράπεζα τῆς Ισπανίας στοὺς μετόχους 5,400,000 καὶ στὸ Κράτος 3,125,000· ἡ Αύτοκρτορικὴ τῆς Γερμανίας, στὰ 1906, ἔδωσε στοὺς μετόχους της 14,803,000 μάρκα, καὶ στὸ Κράτος ἐπίσημα ἔπει τὸ

— "Αμ τι νὰ σ' πῶ, σάματις μ' ἀρώτησες!

Τέλλο πλάγι τοῦ βουνοῦ, πιὸ κοφτὸ καὶ πιὸ δύσκολο στὸ κατέβασμα, ἐφερνε σὲ μιὰ ρεματαριὰ ζερή, γεμάτη κοπρῶνες, ποὺ κατρακυλούσαν τὸ χειμώνα πὸ τὰ βουνὰ μὲ τὰ ρέματα. Κοίτουνταν καὶ στὰ βάθια ἡ ρεματαριὰ. σκοτεινὴ κι ἀγρια, δίχως δροσιστές ρανίδα, δίχως πλατάνια γιὰ σκεπὴ καὶ δάφνες γιὰ στολέδι. Πέτρες κι ἀγκάθια καὶ θυμάρια τὴν γερίζανε καὶ ποὺ καὶ ποὺ τὴν ησκιωναν στὶς δύκες κάτι πευκάκια σουφρωμένα καὶ σὰ φοβισμένα, σὰν κάποιο φύσημα θανατικὸ νὰ πέρχεται καὶ διάθετος. Θά κάνανε μισὴ δράσα κι ἀπάνου νὰ κατεβούνε στὴν ρεματαριὰ, μὲ χίλια βάσανα, πότε κατρακυλῶντας στὸν κατήφορο, μὲ κίντυνο νὰ γκρεμίστωνε, πότε κρεμασμένοι σὲ βράχια καὶ κλαριά, ποὺ πονετικὰ δῶθε κατεῖθε τοὺς ἀπλώναντας χέρια βοή θειας. 'Ο Γ

διπλά : 29,164,000. Τέλος ή Τράπεζα της Γαλλίας, πέρα στή 1907, έδωκε στούς μετόχους της 31,937,500 φράγκων και στη Κράτος μερίδιο 7,357,142. Αν έρωτάστε και για τη Βουλγαρία, αύτη έπειδη της Εθνική της Τράπεζα είναι δημόσιο και άληθινό έθικο έδρυμα, πάρνει «έκα τῶν κερδῶν ἀπαντᾷς - δύος συνήθισε νὰ λέγῃ ένας μακαρίτης δάσκαλός μου στή λογιστικά».

Τὰ νούμερά αὐτά, τὰ ἔδαφα γιὰ νὰ δεῖξω πόσο μικρή συμμετογὴ ἔχει τὸ Κράτος στὰ κέρδη τῆς Εθνικῆς. Δι: Θὰ πῆ δύως κιντὸς θεῖ φτωιεὶ της Εθνικής Τράπεζα και γι' αὐτό. "Οσο φταιεὶ ποὺ δὲν ἔχουμε εὔριξ; νόμισμα", όλλο τόσο φταιεὶ οὐκ είναι υποχρεωμένη νὰ πληρώνῃ λίγους ψόρους. Αφήνω θεὶς ἀποζημιώνει τὸ Κράτος μὲ τὸ παραπόνω ή σεφή και μετρητένη, όλλα και σὲ ποσα πράγματα εὐεργετική βοήθεια και ἐπικουρία τῆς Διαικήτεως της. "Αν κοι, νὲ τοῦς και τοῦ στρατοῦ τὸ δίκιο, δουν αὐτὴ τη βρέθεια εἶαι τόσου πολύτιμη και ἀποτελεσματική και τόσο τὴν ἀναγνωρίζῃ τὸ Κράτος, ώστε και προσκαλῇ τὴν κει μώτερη περιπτετικα του, καὶ τὴν ἀποτίκησην της, αὐτὴ τὴν ἀποτίκησην της τοῦ 1897, αὐτὴ τὴν Τράπεζα ἡρῷον διειπέντε παραδέχονται ένα νοῦ και μιὰ περιπτετικήν ικεῖ μὲ καὶ σὲ διεύθυνσην τοῦ Υπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, γιὰ νὰ ζετεῖνό, τὸ συνθήτει τοι και νὰ επιτύχῃ ελαφροτέρους δρους γιὰ τὴν την. "Ελεγο τῶν οἰκονομικῶν μας, σὲ νὰ μὴ ξέρειν και πολὺ έδικο αὐτοὶ ποὺ περιμένουν διεργατικά και θερπικά τῶν θεραπευτικῶν νομισματικῶν μας ἀπὸ τη Τράπεζα πολὺ τὴν Εθνική.

Μπρεὶ νὰ τὸ κενη, κι' αὐτὸς ή Εθνική. "Αν θὰ τὸ κεφή δρους, θὰ εὐεργετησεῖς μὲ τὸ σκοπὸ τοῦ κέρδους, όλλα μὲ βεβαίη. Κέρη της — Κέρη τῶν μετόχων της δηλαδή" Ήτοι εἰς πρατεζικαὶ τὸν ξέρουν τὸν καντά : διοι φεραδὸς τη νομισματική, διοι περιπτετέρο ποικιλῆς & πρατεζικής τόσος, διοι στενόχωρα τὰ χρηματικὰ μέτα, τόσο μεγαλύτερα τὰ κερδη τῶν Τράπεζων. Ήτοι εύκολίκ νομισματική, ἐκεὶ και λιγότερα τὰ κέρδη τους. Φέτος τὸν πρώτη έξαρηνία, μὲ τὴ νομισματικὴ γαλήνη, ή Τράπεζα της Γαλλίας έδωκε φ. 80 μέρισμα σὲ κάθε μετογή, ένψη τὴ δεύτερη έξαρηνία τοῦ 1907, μὲ τὴ νομισματικὴ τρικυρία της Αμερικῆς, έδωκε 90. Πάξι λοιπόν νὰ πηγὴ ή Εθνική Τράπεζα έναν τὸν τοῦ συμφέροντός της και νὰ ἐπιδιώξῃ ή, έδικη ή τὸ δέρτιο τῆς δραχμῆς, δύος γυρεύουν μερικοὶ

μεγαλοτερεάτες οίκονομολόγοι μας, η τὴν παγίωση τῆς ἐπικαταλλαγῆς, δύος ύποστηρίζουν όλλοι, καθὼς νομίζω λογιστικοὶ και πρακτικώτεροι; Διότι παιζεὶ η ἐπικαταλλαγὴ πότε κάτω πότε ἀπόνω, είχε πέρσι ή Εθνική Τράπεζα ἀπὸ τὴν ἐργασία τοῦ Συναλλαγματος καθηρή ωφέλεια δρ. 950,000, δηλαδὴ τὸ ένα τέταρτο τῶν καθηρῶν κερδῶν της. Φέτος θὲ ἔχη πολὺ περισσότερα, οι πολλατά ἀπὸ τὸν πηδηχτὸ ποὺ χόρεψε τὸ Συναλλαγματος ἀπὸ τὸν Αύγουστο και δῶθε. "Αν πᾶμε τὴ Δραχμὴ στὸ δέρτιο (καὶ μπορέσουμε νὰ τὴν κρατήσουμε ἐκεῖ), η δὲν περιγράψουμε τὴν ἐπικαταλλαγῆ, χάνουν η δὲν χάνουν οἱ μέτοχοι τῆς Εθνικῆς αὐτὸ τὸ έκατομμύριο;

"Ας μὴ ζητοῦμε λοιπόν: οὔτε ἀπὸ τοὺς μετόχους τῆς Εθνικῆς τοσοῦ αὐτοπάρυνση και αὐτοθυσία, οὔτε ἀπὸ τὴ διοίκηση της νὰ πρωτοστατῇ σὲ μεταρρυθμοτικὰ μέτρα, ἀπὸ τὰ δύοικα πρώτη τὴ Τράπεζα ή τὸ Κράτος και ποιός τρελλάθηκε νὰ τοῦ δικαίου γιὰ νὰ σημειωθῇ τὴν 'Αιγακατεκί ; — η τὴν παγίωση τῆς ἐπικαταλλαγῆς, η ἐπὶ τελους τὴν αἴσηση τῆς κυκλοφορίας νῦν χρετονομίσατος, η ἀποδημήσοτε όλλη νομισματικὴ μεταρρυθμιση, και ἀναθέση στὴν Τράπεζα τὴν ἐφαρμογή της, η Τράπεζα, οὐ γερή και τεχνικὴ ρυθμισμένη μηχανὴ μὲ ἄξιο και συνετό χρηματο, θὲ* ἐκτελέσῃ χριστα τὸ ἔργο ποὺ θένταικεν. 'Αλλαχ νέπαιτούμες ἀπὸ κινή και πρωτοβουλίες ποὺ δὲν τὴν συμφέρουμε τῆς θέσιας, λοιπόν φέρεται πώς τὸ περιτραβοῦμε τὸ σκοινί. "Αλλωτε και αὐτοὶ ποὺ συνητοῦν, γιὰ ένα συρέπον και αὐτοὶ πηγαίνουν — ίδιωτικὰ συχρέρον και αὐτοὶ, γιατὶ κυρίως τὰ ίδιωτικὰ συμφέροντας θὲ φελτησούν μὲ τὴν έξυγιανη, ήτως λένε, τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας. Τὸ Κράτος έχει συνηθίσει μὲ αὐτὴ τὴν κατάσταση και ρύσκει μαλιστα τρόπο νὰ ωφεληται ἀπὸ αὐτή. Ρωτάστε και τοὺς ἐμπόρους μὲ τὴ αιμεταλλικὴ δραχμὴ τῶν τελωνικῶν δασμῶν.

Αὐτὰ θέλεια νὰ πῶ, μὲ τὴν ἀλπίδα μήπως και νένας όλλοι, επιστημονικὴ φωτισμένος, βάλη τὰ πράγματα σὲ η θέση τους και μὲ φωτίσῃ και μένα "Αν μού δοθῆ εὐκατέρα, ήπως μπορέσω νὰ σᾶς κάνω λόγο και γιὰ κάτι: όλλα σχετικά μὲ τὰ νομισματικὰ και μὲ τὴν Εθνικὴ Τράπεζα.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ

ΟΙ ΠΟΛΥΑΓΓΗΛΗΜΕΝΟΙ ΤΩΝ ΘΕΩΝ¹⁾

Κ' θετερ²⁾ ἀπὸ τὰ χλωρὰ νεκρολογίουδα τοῦ κ. Κακλαμάνου, κ' θετερ³⁾ ἀπὸ τὸ χαραχτηριστικὸ ζρύθρο τοῦ κ. Παππᾶ στὸ «Monde Hellénique», κ' θετερ⁴⁾ ἀπὸ τὶς ἀποκαλυπτικὲς γραμμὲς τοῦ καθηγητῆ κ. Ανδρέαδη, κ' θετερ⁵⁾ ἀπὸ τὶς σεμνὲς και κατανυχτικὲς στροφὲς τοῦ κ. Μαλακάση, η ἐντύπωση ποὺ μού προξένησε δι θάνατος τοῦ νέου Δεληγιώργη, δὲ θὲ εἴτανε περιττὸ νὰ σημειωθῇ ὁδῶ πέρα, δι θὸ χλωρὸ και ἀν εἶναι τὸ σημείωμα. Δὲν ἔτυχε νὰ τὸν γνωρίσω, οὔτε τὴν δῆψη του νὰ συναντήσω πουθενά· καθὼς εἴχε γίνει κάποιος λόγος γιὰ κινην, ἀκουσε πῶς δι νέος ἔστεκε μορφωμένος ἔξαιρετικά, θρεμμένος μὲ διαλεχτές μελέτες. Λγακούσε νὰ περνῇ τὶς δρές του σκυμμένος ἀπόνω στὰ μεγάλα φιλοσοφικὰ βιβλία. Κι ἀπὸ τὸ τὸν κρατεῖσε δι νοῦς μου.

Πάντα μπροστά θέλω νὰ βλέπω, και πιὸ πολὺ ἀπὸ τοὺς γερασμένους, τοὺς σεβασμοῦ τὸ λεβάνι στὰ παλληκάρια τὸ καίω. Κάτι πάντα καρτερῶ ἀπὸ τοὺς πολίτες τοῦ μελλόμενου, κάτι ποὺ δὲν τὸ βρίσκω σὲ κείνους ποὺ περάσαν. Εδῶ ποὺ μιλεῖ συχνότερα και πυκνότερα η αὐθαδέστερη ἀλάθεια γιὰ δέν δὲν ζέρει, και ἀλλαφρόμυκη δι μεσογραμματισμένος γιὰ δοξα δὲν έχωντες· Εδῶ ποὺ λείπει πρὸ πάντων κάποια φιλοσοφικὴ ρέρρωση τὸ γέροισμα δηλονίτι που γρειαζεται: γιὰ νὰ μιλήσεις λογικά, πλατικά και συστηματικά γιὰ τὰ λογικὰ ζητήματα. Όποια γνώμη και δὲν έχεις γιὰ καίνικα και νὰ τάχυκατεκῆς δέλλα σύγκρους, νὰ πούμε, ἀπὸ μιλές ζέρχης, και ἀκέρια· νὰ ένας νέος, νὰ ένας άνθρωπος ποὺ θὲ μπορεῖσε νὰ εμεργετήσῃ, πιὸ σωστά ἀπὸ τοὺς διπλωματούχους την επίσημης εὐεργεσίας. Και δὲ γελάστηκα.

Περάσαν ἀπὸ τότε χρόνια. Ητούχε νὰ μάθω πῶς δι νέος Δεληγιώργης γύρεσε ἀπὸ τὸν Εύρωπη, διωρισμένος πιά, σύμφωνα μὲ τὶς σπουδές του, στὸ Υπουργείο τῶν Εξωτερικῶν. Οταν ξεφρνα τὶς μέρες ποὺ έτοιμαζοταν καποια γιατρή γιὰ τὸν Παπαδιαμάντη ἀπὸ θαυμαστὲς τὰς τέχνης του, θλέπω στὸ «Νέο Αστυν» μάχιμη στήλη ἀφερμένη στὸ συγγραφέα τῆς «Φόνισσας» κι ἀποκάτου τὸ πρωτόγυαλτο τὸνομα τὸ Επαμεινώτας Δεληγιώργης. Μὲ τὸ

*) Αναγκαζόμαστε νὰ ξεχτυπώσουμε τὸ σάρκος αὐτὲς ἀπὸ τὸ περασμένο φύλλο, γιατὶ όλα τὰ φύλλα πουλήθηκαν και ξεκολουθούνε νὰ μᾶς ζητούν ἀπὸ δῶ και απὸ και φύλλα. Τοῦ περασμένου ἀρίθμου καταφέραμε νὰ κρατήσουμε σὲ γραφεῖο μόνο λίγα φύλλα γιὰ τὶς σειρές.

γυαλίζανε τὰ μεταξένια καίνα μαλλάκια, πῶς ἀχτὶς δεσμολούσανε στὸν ήλιο, σὲ φωτεινὸ στεφάνι. Παναγίας! Ποτὲς ή Μάρω δὲν τοῦ φάνηκε' διμορφώτερη! Λάρμαν τὰ γλυκά της ματάκια, μιὰ λάμψη σὲ συνήστη, και τὰ κοραλλένια χεῖλη σὲ δένανε μὲ τὸ μαγεμένο χαμόγελο τους! Τραντάφυλλα στὴν δῆψη της άνθοῦσαν κ' ἔγερνε μὲ γάρη τραντάφυλλου τὸ παρθενικό της κεφάλι, τὸ μόνο λαύλουδο ποὺ στὴν τόση λαύρα φύλαξε τὴ δροσιά τ' ἀνέγγιχτη! Ποτὲς ή Μάρω δὲ σφανταξε' διμορφώτερη!

— Τόσο δὰ πολὺ κυριαττήκες, κύρι Γιάγκο; γῶ σὲ πῆρα στὸ λαϊκό μ' ποὺ σεύδωκα κυράγκι νὰ πάρεις τὰ κορφοβούνια, παιδί! ἀσυνήθιστο! Νὰ μὲ συμπαθήσεις! Δὲν τὸ καλοσυλλογίσηκας ή φωτιχά!..

'Ο κύρι Γάγκος δὲν ξκουγάει τὰ γλυκιά, χαδιάς ρικη, φωνούλα τῆς κοπτέλιας, μιὰ κοίταζε διλοένα, κοίταζε και θάμαζε καλέ, ποὺ εἴτανε ὡς τὰ τώρα κυριμένο τὸ λυγερό της κορίτσι, ποὺ σὲ νὺ πυταρίσκει λύγισε, μὲ μέσην δαχτυλίδι;

— 'Εδω θὲ νὰ ξαποστήσεις, κύρι Γιάγκο; πέρα κατώ μπορεῖ νὰ βροῦμε νερό και ησού πιότερο...

— "Οχι... δῶ θὲ μείνουμες θέλω νὰ ξαποστάσω και θέλω νὰ σου πῶ πολλά ἔχω νὰ σου πῶ...

— Τι θὲ μ' πῆς;

"Αχ πῶς μπερδεύανε στὰ χείλια τὰ λόγια του! Τὸ σκακο κείνο χαμογέλιο τῆς κόρης, η ἀδολη παρθενική της ματιά, ποὺ ριγότανε θαρρετὴ στὰ βάθη τῆς ψυχῆς του, τοῦδεν τὰ χέρια, τοῦ σφκλούσε τὸ στόμα και ξάγνυσε τὰ κολασμένα μάτια του!

— Τι θὲ μ' πῆς, κύρι Γιάγκο;

Άλγο λίγο οἱ φλογερὲς ματιές τοῦ παλλικαριοῦ, η ταραχὴ τῆς ψυχῆς του, φανερὴ στὰ μπερδεμένα λόγια του, κάτι, θαρρεῖ, ξυπνήσανε στο κορίτσι, που δὲν εἴτανε, βέβαια, ζαΐδο νὰ μὴ μπαίνη εύκολα στὸ νόμα. Κι άμεσως χαμηλωθήκανε ντρό παλλὰ τὰ μάτια και πύρωσε πιότερο η ξαναμένη δῆψη της, σὲ πάνω και γιάτις ζέρεις ζέρεις και τούτης της σκετατικής, μὲ τὸν θαρρεύει την πρώτη της σκετατικής, μὲ τὸν θαρρεύει την πρώτη της σκετατικής, μὲ τὸν θαρρεύει την πρώτη της σκετατικής, μὲ